

Transparența justiției în era digitalizării

The Transparency of Justice in the Era of Digitalization

Adrian ONACĂ¹

Rezumat: În prezent, tehnologia ne stăpânește într-o anumită măsură viața cotidiană, iar justiția nu poate rămâne impasibilă în fața acestui aspect. Așadar, modernizarea reprezintă evoluția firească ce facilitează integrarea sistemului judiciar în era digitală, aliniindu-l cu standardele curente ale societății. Digitalizarea justiției aduce cu sine noi expresii ale unor principii și drepturi consacrate, dar și dileme la care colaborarea dintre aspectul juridic și cel tehnic sunt chemate să răspundă. Cu toate acestea, tehnologia rămâne o unealtă care, în funcție de maniera de utilizare, poate produce consecințe pozitive sau negative. Pe tărâmul transparenței actului de justiție, ca o continuare a principiului publicității ședinței de judecată, garanție a dreptului la un proces echitabil, digitalizarea justiției este aptă să sporească încrederea publică și totodată să îmbunătățească accesul la instanțe independente și imparțiale prin creșterea gradului de informare, conștientizarea drepturilor cetățenilor și dezvoltarea culturii juridice. În sensul prezentat au fost demarate câteva proiecte menite să asigure accesul la informații de interes general prin publicarea în mediul online a hotărârilor judecătorești. Asemenea demersuri nu sunt scutite însă de probleme intrinseci, precum cele derivate din conflictul dintre dreptul la informare și cel la protecția datelor cu caracter personal. Totuși, tehnologia poate determina soluții adecvate, fiind mediul modern în care justiția nu doar că este înfăptuită, ci și vizibilă.

Cuvinte-cheie: digitalizarea justiției; publicitatea ședinței de judecată; transparența; dreptul la informare; dreptul la un proces echitabil.

---

¹ Auditor de justiție, anul II (e-mail: adrian.onaca@inm-lex.ro).

Abstract: Nowadays, technology rules over our daily life to a certain extent, and justice cannot turn a blind eye to this. Therefore, modernization is the natural occurrence that facilitates the integration of the judiciary in the digital age, aligning it with current societal standards. The digitization of justice brings with it new expressions of already established rights and principles, but also dilemmas to which we are called upon to respond. However, regarding transparency of the judicial act, as a safeguard of the right to a fair trial and a continuation of the public nature of hearings, the digitalization of justice is capable of increasing public trust and at the same time improving access to independent and impartial courts by raising awareness regarding citizens' rights and the development of legal culture. Therefore, several projects aimed at ensuring access to information of general interest by publishing court decisions online were started. These approaches are not exempt from intrinsic problems, such as those derived from the conflict between the right to information and the right to the protection of personal data. However, technology can determine appropriate solutions, being the modern environment in which justice is not only done, but also visible when done.

Keywords: digitalization of justice; public hearings; transparency; right to information; right to a fair trial.

1. Scurte considerente introductive

1.1 Dreptul la un proces echitabil

Transparența și coeziunea sunt valori fundamentale pe care se sprijină justiția în statul de drept. Actul de judecată se impune a fi bine coordonat și nu poate fi înfăptuit în spatele unor uși închise. În sprijinul acestei idei, s-a afirmat² că instanțele există pentru a soluționa dispute și pentru a proteja drepturi într-o manieră publică. Mai mult, în absența unui sistem sănătos, în care judecătorii aplică legea prin hotărâri motivate, pronunțate în public, justițiabilii nu vor putea cunoaște spiritul legii în esența sa. Accesul la justiție este un drept consacrat de art. 6 al CEDO.

---

² L. Neuberger, „Justice in an Age of Austerity”, 2013, *Tom Sargent Memorial Lecture*, parag. 23 și 27 disponibil la:

<https://www.supremecourt.uk/docs/speech-131015.pdf> (accesat pe data de 02.12.2023).

Astfel, în virtutea dreptului la un proces echitabil, orice persoană este îndreptățită la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa³. Publicitatea dezbaterilor judecătorești ocrotește subiecții de drept împotriva unei justiții oculte, care se sustrage de la controlul public și constituie, de asemenea, una din modalitățile de sporire a încrederii în instanțe, totul având în vedere dezideratul desfășurării unor proceduri echitabile [CtEDO, Hotărârea din 26 septembrie 1995, Diennet c. Franței, 18160/91, pct. 33; CtEDO, Hotărârea din 12 aprilie 2006, Martinie c. Franței (MC), 58675/00, pct. 39; CtEDO, Hotărârea din 20 mai 1998, Gautrin și alții c. Franței, 38/1997/822/1025–1028, pct. 42]. Articolul 6 § 1 nu împiedică totuși derogările de la acest principiu, luând în considerare particularitățile existente [Hotărârea din 12 aprilie 2006, Martinie c. Franței (MC), 58675/00, pct. 40-44]. Ședința cu ușile închise, fie pe întreaga durată, fie parțial, trebuie așadar să fie dispusă strict în funcție de circumstanțele cauzei (CtEDO, Hotărârea din 10 aprilie 2012, Lorenzetti c. Italiei, 32075/09, pct. 30)⁴.

1.2 Principiul publicității ședinței de judecată

Principiul publicității ședinței de judecată a fost transpus în legislația națională prin intermediul art. 127 din Constituție, un conținut similar având și art. 14 din Legea nr. 304/2022 privind organizarea judiciară. Procedura civilă oferă garanția sub denumirea marginală „Publicitatea”, conform art. 17 din Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, republicată în M.Of., Partea I, nr. 247/10.04.2015, derogările fiind prevăzute de art. 213 al aceluiași act normativ⁵.

Cu toate acestea, ea nu reprezintă un element de noutate. În jurisprudența anterioară actualului Cod de procedură civilă s-a decis că „încălcarea regulii publicității ședinței de judecată și pronunțării hotărârii judecătorești în ședință publică aduce atingere dreptului la un proces echitabil, dreptului la judecarea

---

³ Articolul 6 § 1 al CEDO.

⁴ CtEDO, „Ghid privind art. 6 din Convenția europeană a drepturilor omului - Dreptul la un proces echitabil (aspectul civil)”, actualizat la 30.04.2018, parag. 337.

⁵ M. Tăbărcă, *Drept procesual civil*, ed. a II-a, Vol. I. Teoria Generală, Ed. Solomon, București, 2017, p. 145.

procesului de către o instanță imparțială care să dispună în mod transparent asupra drepturilor și obligațiilor cu caracter civil al părților, dreptului la liberul acces la actul de justiție al oricărei părți angajate într-un proces civil, dreptului la apărare, precum și principiilor oralității, contradictorialității și nemijlocirii ședinței de judecată. Înlăturarea acestei neregularități și a vătămărilor aduse drepturilor părții chemate în judecată nu poate avea loc decât prin anularea hotărârii pronunțate de tribunal, cu consecința casării și trimiterii cauzei spre rejudecare la aceeași instanță”⁶.

Principiul publicității își găsește reglementarea, în materie procesuală penală, la art. 352 din Legea nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, publicată în M.Of., Partea I, nr. 486/15.07.2010. Norma are caracter de principiu comun și constituie o garanție pentru normala desfășurare a judecății, respectiv un mijloc eficient de realizare a rolului educativ al acesteia⁷.

Nerespectarea principiului – obligatoriu – se sancționează cu nulitatea absolută, care se constată din oficiu sau la cerere și poate fi invocată în orice stare a procesului, potrivit art. 281 alin. (1) lit. c), alin. (2) și (3) C.proc.pen., chiar dacă numai o parte a judecății s-a desfășurat în aceste condiții. O asemenea încălcare a garanțiilor procesuale poate fi motiv de apel, atrăgând deființarea hotărârii cu trimiterea cauzei spre rejudecare, în baza art. 421 pct. 2 lit. b) teza a II-a C.proc.pen., dar și caz de contestație în anulare, prevăzut la art. 426 lit. g) din cod⁸.

2. Transparența și actul de justiție

2.1 Dreptul la informare

Așa cum a arătat Curtea Europeană a Drepturilor Omului într-o bogată jurisprudență, amintită *supra*, transparența în sistemul judiciar duce la creșterea

---

⁶ C.A. Timișoara, dec. civ. nr. 975/2009, în Săptămâna Juridică nr. 1-2/2010, p. 10.

⁷ G. Tudor în A. S. Uzlău (coord.), R. Moroșanu, C. Voicu, V. Văduva, G. Tudor, D. Atășiei, T. V. Gheorghe, C. M. Chirița, C. Ghigheci, T. Manea, N. Volonciu (coord. științific), *Codul de procedură penală comentat*, Ed. Hamangiu, București, 2017, ed. a 3-a, p. 1046.

⁸ A. Andone-Bontas în M. Udroi (coord.), A. Andone-Bontas, G. Bodoroncea, S. Bogdan, M. Bulancea, D.-S. Chertes, I.-P. Chiș, V. Constantinescu, D. Grădinaru, A.-V. Iugan, C. Jderu, I. Kuglay, C. Meceanu, I. Nedelcu, M. Popa, L. Postelnicu, S. Rădulețu, A. M. Șinc, R. Slăvoiu, I. Tocan, A. R. Trandafir, M. Vasiescu, G. Zlati, *Codul de procedură penală, Comentariu pe articole*, Ed. C. H. Beck, București, 2020, ed. a 3-a, p. 1895.

eficacității, sporește încrederea publică în puterea judecătorească și, de asemenea, promovează administrarea optimă a justiției prin încurajarea unei activități corecte, consecvente și nepărtinitoare. Fundamentul legal care impune publicitatea actului de judecată rezidă pe terenul Convenției, în dreptul la informare, cât și în dreptul la un proces echitabil, statuat de art. 6 CEDO⁹.

Dreptul de acces la informații este esențial pentru funcționarea unei societăți cu adevărat democratice. Prin natura lucrurilor, statele ajung să dețină informații despre cetățenii lor, fie în legătură cu împrejurări îndeobște publice sau aspecte eminentamente private. Abia cu ocazia judecării cauzei TASZ c. Ungariei¹⁰, Curtea a soluționat problema sediului materiei dreptului de a primi informații. După ce în cauza Leander c. Suediei¹¹ edictase, sub incidența art. 8, că statul nu se poate opune furnizării de informații de către cei dispuși să le ofere, de această dată Curtea face pasul înainte și citește în art. 10 CEDO un veritabil drept, în anumite situații, de a primi informații deținute de stat, deși subliniază că „este dificil să deduci din Convenție un drept general de acces la datele și documentele administrative”. Cauza viza o cerere a unei organizații non-guvernamentale de acces la o sesizare a Curții Constituționale făcută, între alții, de un parlamentar. Instanța de contencios constituțional, singura care deținea relațiile solicitate, nu le-a transmis în temeiul unei legi de protecție a datelor personale, iar CtEDO a constatat că, în speță, autoritățile statului aveau un monopol asupra cuprinsului sesizării cu pricina, dar nu au putut justifica refuzul de a furniza acele informații, cu atât mai mult cu cât nu existau motive legate de protejarea vieții private: era vorba de o persoană publică, de o dezbateră publică și de un subiect de interes public¹². Întrucât se referă în mod specific la aspecte de drept procesual, accesul la dosarele unei instanțe poate fi înțeles ca o manifestare a dreptului de a fi informat, prerogativă susceptibilă însă de limitări.

---

⁹ F. Guilherme, F. Costantino, „Transparency of Court Proceedings.”, 2019, *Transparency International*, p. 1, JSTOR, <http://www.jstor.org/stable/resrep20468>, accesat la data de 03.12.2023.

¹⁰ CtEDO, Hotărârea din 14.04.2009, Társaság a Szabadságjogokért c. Ungariei, 37374/05.

¹¹ CtEDO, Hotărârea din 26.03.1987, Leander c. Suediei, 9248/81.

¹² R. Rizoiu, „Jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului în materia accesului la datele stocate de serviciile secrete”, 2013, *In Honorem Corneliu Bîrsan*, Ed. Hamangiu, București, p. 711.

2.2 Transparența și opinia publică

Rețeaua Europeană a Consiliilor Judiciare, în cuprinsul rapoartelor sale din anul 2018 despre încrederea publică și imaginea justiției, a recunoscut că transparența este una dintre condițiile prealabile pentru stabilirea și menținerea încrederii acordate justiției, ca piatră de temelie a sistemului judiciar. Totodată, a remarcat că încrederea publică scăzută reprezintă o problemă a puterii judecătorești, iar media are un impact semnificativ față de actul de judecată¹³.

Perspectiva societății și corelativ, încrederea populației, variază semnificativ. Potrivit Eurobarometrului din iarna 2022 – 2023, raportul întocmit în legătură cu opinia publică din România relevă că 46% din respondenții români au încredere în sistemul juridic, înregistrându-se o creștere de 4 puncte procentuale la nivelul percepției generale față de vara anului 2022¹⁴.

În dezvoltarea acestui trend ascendent, transparența permite publicului să „judece judecătorul”, iar responsabilitatea, care este cheia spre îmbunătățirea încrederii în justiție, depinde atât de publicitatea deciziilor la nivel individual, cât și de prezentarea unor indici privind performanța instanțelor, astfel dobândindu-se un mai mare grad de acceptare a activității de judecată și a rezultatului său final. Cultivarea unei poziții de deschidere are potențialul de a câștiga așadar opinia publică, reducând distanța dintre actorii de pe scena justiției și încurajând conduitele deontologice și buna-credință în relațiile dintre ei. Acestea sunt elemente care deschid calea spre eventuale reforme ce urmăresc să sporească eficiența și legitimitatea instanțelor, consolidând subsecvent regula statului de drept¹⁵.

2.3 Transparența justiției în era digitalizării

O asemenea reformă, caracterizată de valențe interdisciplinare, este digitalizarea justiției. Abordând multiple planuri, digitalizarea creionează o evoluție firească a vieții curente, de la care justiția nu trebuie să facă excepție, în ciuda

---

¹³ Rețeaua Europeană a Consiliilor Judiciare, „Public Confidence and the Image of Justice, Individual and Institutional use of Social Media within the Judiciary”, Raport din perioada 2018-2019, p. 6.

¹⁴ Eurobarometru Standard 98 – Iarnă 2022-2023, „Opinia publică în Uniunea Europeană, Raport național România”, 2023, Volumul I, NA-AO-23-023-RO-N, p. 11.

¹⁵ F. Guilherme, F. Costantino, *op. cit.*, p. 3.

provocărilor de ordin tehnic și juridic pe care le ridică. Printre avantajele aduse, amintim neexhaustiv ameliorarea celerității în actul de justiție, optimizarea felului în care resursele disponibile sunt utilizate, dar și facilitarea accesului la informațiile de interes public¹⁶. Cea din urmă va fi supusă analizei în continuare.

Reiterând, dreptul la informare este unul complex, dimensiunile acestuia aflându-se într-o constantă evoluție, iar digitalizarea contribuie la extinderea sa prin crearea unor noi moduri de exercitare și a unor noi garanții legale. În acest sens, el este un veritabil drept fundamental, deoarece dezvoltarea materială și spirituală a omului, exercitarea libertăților prevăzute de Constituție și mai ales a acelor prin care se exprimă gândurile, opiniile, credințele religioase și creațiile de orice fel, implică și posibilitatea de a putea recepționa date și informații privind viața socială, politică, economică, științifică și culturală¹⁷.

În era tehnologiei, ca o continuare firească a principiului publicității, accesul deschis la baze de date legate de domeniul dreptului, în special privind jurisprudența, nu reprezintă doar o pavăză a valorilor evidențiate, ci este și un instrument valoros pentru practicieni și justițiabili deopotrivă. Digitalizarea justiției urmărește, printre altele, sistematizarea hotărârilor judecătorești ca parte a politicii de cultivare a transparenței, prin implementarea unor modele adecvate, cu luarea în considerare a faptului că un astfel de proiect trebuie să fie adaptabil pentru a menține ritmul unei realități în continuă evoluție. Cu toate acestea, față de natura specială a hotărârilor judecătorești, este necesară o abordare croită pe exigențele specifice.

Noțiunea de proces echitabil, instituită de art. 6 CEDO, nu este imună în fața abuzului de drept, iar dreptul de acces la informație, în special, este susceptibil de a suferi limitări. Excepții sunt recunoscute prin normele de drept internațional, iar restrângerea accesului la informație constituie o practică standard a reglementărilor interne, cum ar fi Legea nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public. Un alt exemplu, Convenția Consiliului Europei privind accesul la documentele oficiale îngăduie limitări care vizează protejarea securității

---

¹⁶ R. A. Bănică, „Digitization of Justice in the Context of the Covid-19 Pandemic and the Implications of Digitalization on Constitutional Rights”, 2020, *Revista de Drept Constituțional*, nr. 2, DOI:10.47743/rdc-2020-2-0001, p. 12.

¹⁷ I. Muraru în I. Muraru, E.S. Tănăsescu (coord.), *Constituția României, Comentariu pe articole*, Ed. C.H. Beck, București, 2008, p. 299.

naționale, relațiilor internaționale, siguranței publice, acțiunea penală, anchetele disciplinare, inspecțiile, controalele și supravegherea exercitată de către autoritățile publice, mediul înconjurător, administrarea eficientă a justiției, confidențialitatea și alte interese private¹⁸. Mai mult, inclusiv art. 10 CEDO garantează un drept de a primi informații ce poate fi, de asemenea, restrâns în condițiile alineatului 2.

Limitările dreptului la informare se impun a fi clar și bine definite, iar unele din aceste situații sunt direct aplicabile dreptului de acces la documentele unei instanțe. Publicarea în mediul online a unor asemenea acte oficiale pune în balanță o varietate largă de interese, unele potențial contrare, dintre care amintim cu titlu de exemplu dreptul la protecția datelor cu caracter personal și dreptul de a fi uitat, pe de-o parte, iar pe de alta, dreptul de a avea acces la informații, respectiv de a face publice hotărârile judecătorești în vederea asigurării transparenței sistemului de justiție.

2.3 Dilema protecției datelor cu caracter personal și răspunsurile sale

Potrivit paragrafului 156 din preambulul RGDP¹⁹, prelucrarea datelor cu caracter personal în scopuri de arhivare în interes public, în scopuri de cercetare științifică sau istorică ori în scopuri statistice trebui să facă obiectul unor garanții adecvate pentru drepturile și libertățile persoanei vizate. Respectivul garanții ar trebui să determine instituirea măsurilor tehnice și organizatorice necesare pentru a se asigura, în special, principiul reducerii la minimum a datelor. Totodată, orice procesare ulterioară a datelor cu caracter personal în scopuri legate de interesul public se efectuează atunci când operatorul a evaluat fezabilitatea pentru îndeplinirea obiectivelor impuse de RGDP, prin prelucrarea unor date cu caracter personal care nu permit sau nu mai permit identificarea persoanelor vizate, cu condiția existenței unor garanții adecvate (cum ar fi pseudonimizarea datelor cu caracter personal).

De asemenea, se stipulează că statele membre ar trebui să fie autorizate să ofere, în anumite condiții și sub rezerva unor garanții adecvate pentru

---

¹⁸ F. Guilherme, F. Costantino, *op. cit.*, p. 6.

¹⁹ Regulamentului (UE) 2016/679 al Parlamentului European și al Consiliului din 27 aprilie 2016 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Directivei 95/46/CE (Regulamentul general privind protecția datelor), OJ L 119, 4.5.2016, p. 1–88.

persoanele vizate, precizări și derogări în ceea ce privește cererile de informații și dreptul la rectificare, dreptul la ștergere, dreptul de a fi uitat, dreptul la restricționarea prelucrării, dreptul la portabilitatea datelor, precum și dreptul la opoziție în cazul prelucrării datelor cu caracter personal în scopuri de arhivare în interes public, în scopuri de cercetare științifică sau istorică ori în scopuri statistice.

Din enumerarea expusă, un element care se remarcă este așa-numitul „drept de a fi uitat”. Consacrat sub denumirea sa uzuală de art. 17 din RGDP, a fost prima oară conturat pe cale jurisprudențială, în urma unei decizii a CJUE, mai exact cauza C-131/12 Google Spain SL și Google Inc. împotriva Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) și Mario Costeja González²⁰. Art. 17 alin. (1) din RGDP arată că dreptul de a fi uitat este prerogativa persoanei vizate de a solicita operatorului ștergerea, fără întârzieri nejustificate, a datelor cu caracter personal care o privesc, în condițiile și limitele art. 17 din RGPD. Acest drept potestativ este întregit prin obligația corelativă a operatorului de a acționa ca atare.

În doctrină se recunoaște că dreptul de a fi uitat, asemenea celorlalte reglementări care vizează protecția datelor cu caracter personal, își are izvorul în dreptul la viață privată, iar evoluția domeniului informatic a determinat necesitatea conferirii autonomiei juridice acestui concept, în vederea sporirii standardului de protecție al integrității datelor personale²¹.

Condițiile și garanțiile elaborate de RGDP pot genera proceduri specifice care să asigure exercitarea adecvată a drepturilor în contextul scopurilor vizate de prelucrarea specifică, precum și măsuri tehnice și organizaționale ce urmăresc reducerea la minimum a prelucrării datelor cu caracter personal, în conformitate cu principiile proporționalității și necesității. În era digitalizării, acestea sunt probleme frecvente cu care se confruntă instanțele, în calitate de operatori de date cu caracter personal, însă dificultățile ridicate de gestionarea activității de judecată prin prisma confidențialității nu reprezintă totuși un element de noutate.

Așa cum am mai precizat, o formă sub care se manifestă publicitatea o constituie și posibilitatea de accesare a hotărârilor judecătorești disponibile online.

---

²⁰ CJUE, Hotărârea din 13.05.2014, Google Spain SL și Google Inc. împotriva Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) și Mario Costeja González, C-131/12, ECLI:EU:C:2014:317, punctele 93, 94 și 96-99.

²¹ C. Munteanu, O. Ungureanu, „Dreptul la protecția datelor cu caracter personal, un drept autonom?”, 2014, *Revista Română de Drept Privat*, nr. 1, nota nr. 15.

Prin Hotărârea nr. 308 din 5 martie 2009, Plenul CSM a aprobat derularea proiectului Jurindex – Extinderea publicării online a hotărârilor judecătorești la nivelul sistemului judiciar. Încă dinaintea adoptării RGDP, pe teritoriul național, CSM a venit în întâmpinarea provocărilor derivate dintr-un asemenea proiect. Astfel, la art. 2 din hotărârea evidențiată s-a stabilit anonimizarea datelor caracterizate ca personale precum: numele, prenumele, porecla, adresele, datele și locurile de naștere, codul numeric personal și ocupația. Mai mult, conform art. 6, nu vor fi publicate hotărârile pronunțate în cauze cu minori și familie: adopție, contestare paternitate, contestare recunoaștere paternitate, deschidere procedură adopție, divorț, divorț prin acord, dezvăluirea identității părinților firești, nulitate căsătorie, plasament, plasament de urgență, prelungire încredințare prin adopție, recunoaștere paternitate, revocare încredințare pentru adopție, stabilire domiciliu minor, stabilire paternitate, tăgadă paternitate [lit. b)]; civil: punere sub interdicție [lit. c)]; proprietate intelectuală: brevete de invenții [lit. d)]²².

Având în vedere dezideratul prevenției, o altă posibilă abordare aflată în acord cu dispozițiile RGDP este cea propusă în Franța printr-un proiect care își dorește să deschidă publicului din mediul online un număr semnificativ de hotărâri judecătorești liber accesibile, exploatabile, editabile și partajabile de către orice utilizator.

Franța participă activ la Parteneriatul pentru Guvernare Deschisă, ce promovează inițiative pentru „eficientizarea proceselor guvernamentale, creșterea transparenței, responsabilității și a implicării”. Hotărârile judecătorești fac parte din această regulă a transparenței, iar Legea din 23 martie 2019 și decretul său de punere în aplicare conturează regimul specific lor. Astfel, odată pronunțată sentința de către judecător, este digitalizată și procesată în două etape, pentru a proteja viața privată a persoanelor:

1. numele părților sunt ascunse automat (numele avocaților, judecătorilor și grefierilor nu sunt ascunse în această etapă);
2. informații suplimentare pot fi anonimizate la solicitarea magistratului, pentru a evita o eventuală identificare, dacă există aparența unui risc (cu privire la orice persoană menționată în cauză, inclusiv profesioniștii din domeniul juridic).

---

²² M. Tăbărcă, *op. cit.*, p. 146.

Decizia prelucrată este apoi încărcată în baza de date și este făcută accesibilă publicului online. Prin aceste demersuri sunt așteptate îmbunătățiri în domeniul accesului, transparenței și clarității conceptelor de justiție și drept pentru toți cetățenii, pe măsură ce planul se apropie de finalizare²³.

O aplicație similară este portalul de jurisprudență conceput și dezvoltat de CSM pentru a permite cetățenilor și practicienilor din cadrul sistemului judiciar accesul mai facil la hotărârile judecătorești pronunțate de instanțele naționale. În cadrul aplicației sunt incluse atât hotărârile judecătorești prin care s-au soluționat litigiile, cât și încheierile de ședință pronunțate de instanțe în cursul procesului, în format anonimizat, utilizatorii având astfel posibilitatea de a cunoaște nu doar soluția finală, dar și modul de rezolvare al cererilor și excepțiilor din cursul judecății, precum și maniera de administrare a probelor în funcție de tipul de cauze. Documentele (sentințe, decizii, încheieri) provin de la toate instanțele cu excepția ICCJ, orice persoană interesată beneficiind de accesul la hotărâri pronunțate la nivelul tuturor gradelor de jurisdicție, pe care le poate folosi cu titlu de practică judiciară în cadrul altor litigii ori în cadrul unor studii de specialitate. Nu în ultimul rând, utilizarea aplicației este facilă datorită interfaței sale²⁴.

În funcție de gradul de implementare, aceste inițiative produc deja sau sunt apte să genereze rezultate tangibile în materia asigurării caracterului accesibil al practicii judiciare, garantând totodată o transparență sporită în interiorul și exteriorul sistemului, precum și îmbunătățirea accesului la justiție prin creșterea gradului de informare, conștientizarea drepturilor cetățenilor și dezvoltarea culturii juridice.

Conchizând, dreptul la viață privată poate justifica interzicerea accesului la anumite informații. Cu toate acestea, protejând adecvat datele cu caracter personal, proiectele privind digitalizarea justiției pot fi expresia principiului publicității ședinței de judecată, transpunând în realitate finalitatea transparenței în actul de justiție.

3. Concluzii. Justiția sub lupa tehnologiei

---

²³ Pentru mai multe detalii, a se vedea informațiile disponibile la <https://www.justice.gouv.fr/documentation/open-data-court-decisions>, accesat 03.12.2023.

²⁴ Pentru mai multe detalii, a se vedea informațiile disponibile la <https://www.rejust.ro/info/despre>, accesat pe data de 03.12.2023.

În sfârșit, sunt instituite și alte excepții de la dreptul de a avea acces la informații, limitând inclusiv publicitatea procedurilor judiciare. Cu titlu de exemplu, atât art. 213 alin. (1) C.proc.civ., cât și art. 352 alin. (3) C.proc.pen., prevăd în mod similar că dacă judecarea în ședință publică ar putea aduce atingere unor interese de stat, moralei, demnității sau vieții intime a unei persoane, intereselor minorilor sau ale justiției, instanța, la cerere sau din oficiu, poate declara ședință nepublică pentru tot cursul sau doar pentru o anumită parte.

Pe de altă parte, vastele progrese tehnologice pot elabora rezolvări adecvate și acestor dileme, așa încât digitalizarea justiției din România să continue procesul început deja cu pași mici, dar promițători, în direcția potrivită, cea a modernizării. Desigur, inițiativele în acest sens necesită coordonare și consolidare extinsă, interconectare și eficiență, impunând și eforturi auxiliare precum formarea personalului implicat în actul de justiție digital.

Totodată, un element de noutate de asemenea ampolare indubitabil va aduce cu sine și noi provocări, dileme etice și surse de îngrijorare. Unele voci²⁵ nu s-au ferit să sublinieze că exacerbarea tehnologizării ar cauza inechitate prin conduite discriminatorii bazate pe criterii economice, sau ar putea să submineze însăși esența justiției, văzută ca serviciu înfăptuit de oameni, pentru oameni. Fără a avea pretenția că pot fi formulate răspunsuri cuprinzătoare la toate problemele evidențiate, care sunt de o reală substanță, amintim că tehnologia și, implicit, digitalizarea actului de justiție reprezintă simple unelte de care putem beneficia pentru a ne înlesni activitatea.

Așadar, demararea unor eforturi pentru digitalizare din perspectiva principiului publicității, privit atât ca suport al dreptului la un proces echitabil, cât și al dreptului la informare, reprezintă un demers firesc în realizarea beneficiilor derivate din concretizarea dezideratului unei justiții transparente.

În concluzie, după cum a afirmat Lordul Hewart în cauza R v. Sussex Justices²⁶, justiția nu doar trebuie făcută, ci trebuie să se și vadă că s-a făcut justiție. În era digitalizării, ce alt suport mai bun decât tehnologia poate propaga mesajul dreptății, îmbunătățind totodată transparența actului de justiție,

---

²⁵ R. A. Bănică, *op. cit.*, p. 12, 28-30.

²⁶ Curțile Superioare ale Angliei și Țării Galilor, Hotărârea din anul 1924, cauza R v Sussex Justices; *Ex parte McCarthy*, 1 KB 256, 259.

salvgardând caracterul echitabil al procedurilor judiciare, sporind încrederea publică în justiție și elevând cultura juridică a unei țări?